

kako svršiti u nepostojećoj artističkoj predstavi

miodrag kajtez

jedan.

Gledati kroz prozore kuće kojoj se ulica predaje na milost i nemilost, kao zarobljena kurva, razračvana u dve uličice nepouzdanih nastrešnica, smaknutih podvezica, skliznutih rukava, gledati sa prijatnom jezom maltretiranog mladog brata, sestre — znači, istovremeno se nalaziti i u glavi i u međunožnom zadebljanju antropomorfiziranog urbanističkog detalja, znači, strepeti da će se zadebljanje nakon kusih dogovora ukloniti hirurškom intervencijom a glava narkozom, znači, zamišljati da nisi rodoškrvnik s upornošću kojom ne želiš primetiti svu bespomoćnost uličica.

Albi ino i Obi ični, svaki na svom prozoru, otkrivaju u daljini sićušan par kako ruku pod ruku grabi napred, prema njima, i kako se ubistveno dosadne mrlje na staklu, koje otežavaju pogled niz ulicu u razmetljivošću patuljastih kretena što s nečijim dopuštanjem (jedino tako se može objasniti i prihvatiti neprimerena razmetljivost) švrljaju duž imagnarnih granica, povlače pred tom sićušnom pojavnošću kao pred efikasnim hemijskim sredstvom za uklanjanje ubistveno dosadnih mrlja sa stakla.

Umesto najavne špice, uokviren dovratnicima, u pozi mačevaoca, sa programima za nepostojećoj artističku predstavu u rukama, zagledan u tanku i zlatnu crtu na zidu između dva prozora, nepomično stoji Arti isti.

dva.

Zašto ima osećaj da mu na neki volšeban način rastu grudi i da sav poprima žensku mekoću, ne ume sebi da objasni Albi ino, i tu narastajuću brigu šapuće u zelenu, telefonsku slušalicu, za koju je već zaboravio da mu je u ruci;

ispusti je i ona ostane da visi preko njegovog koščatog ramena nadražujući mu bradavicu. Zelena, uvijena žica se sa leđa istezala do zelene, matične kutije poput zapanjujuće dugačko iscedka bubuljice;

pomakne se u stranu onom odlučnošću koja odmah otkriva neodlučnost, pa slušalica sklizne i napravi toliku buku da ga Obi ični sa svoja prozora i sa svojom zelenom slušalicom na svome uvetu pogleda neučestvujućim očima;

na to Arti isti može samo da bulji u zlatnu crtu i da je sledi, uz zid, preko plafona, sve do iznad vrata u kojima je stajao, i do njegove glave, nad kojom se klatila, teža od zlata. Može i da, od žalaz a s t v a r n o š ć u n e z a b e l e ž i v o g a , trese praznim programima.

tri

Taj par, ta p o d e l j e n o s t — uprkos tome i baš zbog toga što nije prelazila ni trideseti deo Albi inove muške uzbuđenosti — nesumnjivo je zasluživala takvu reakciju (čim ju je i proizvela). Samo takvu.

On u prolazu podigne slušalicu, nabaci je na telefonsku kutiju, žurno uzme od nepomičnog Arti istija primerak programa za nepostojećoj artističku predstavu i počne da se rashlađuje njime. Legne potrbuške na dvosed.

Smeta mu tišina.

Nije dužan da nekome pruža objašnjenja. Onaj par, ona p o d e l j e n o s t , sada je već sigurno dostigla trideseti deo njegove muške uzbuđenosti. I prestići će je uskoro, posle proći. Svrš u gaće.

Obi ični se opuštenu udalji od prozora, opuštenu se spusti u fotelju, nečujno odloži slušalicu, neobavezno prstom zadrži gajtan, poigra se.

Napustiti okvir vrata. Pognute glave utrčati u sobu. Napraviti nekoliko krugova ne savijajući noge u kolenima. Tresti preostalm primerkom programa, a slobodnom rukom se navijati. . . Glasnik.

četiri.

Slušamo te, Arti, reci šta imaš, umirujućim glasom ga dočeka Obi ični.

Hajde, izmajmuniš se! Dobro mi je došla Artijeva prozvanost. A posle vrati ove glupave telefone tamo odakle si ih i iščeprkao. Poturio si nam ih tu a i mi kao blesavi. . . Šta me se tiču tvoji rekviziterski razlozi! I pogledaj kako si sjebao tepih! lep i vunen. Boli me za tepih, ali poremetio si odnose svetlosti! Skačeš mu uz dlaku. . . Tako je, skači po stepeništu ako već moraš, doviknuo sam mu još kroz otvorena vrata. I Obi očni izade na hodnik. Glava mu pada niz stepenište a on se češe po guzici.

Koristim priliku da svoju već bolno prelomljenu uzbuđenost dovedem u komotniji položaj.

Da, po stepeništu. . .

Još samo da se rešim sve jačeg mirisa. Ne bi bilo zgodno da mi sklizne u nogavicu.

Skotrljana glava. . .

Program za nepostojećoj artističku predstavu je čista, fina, bezdrvena hartija.

Skoči glava. . .

Stigao sam da zakopčam šlic, ali sam namuljani program morao brzo zgužvati i hitnuti ga pod dvosed.

Već sedeh prekrštenih nogu i verovatno zapitanog čela.

Nije mu otvorio danas, odgovara mi Obi i pokazuje palcem nadole. Nekoliko puta ponovi taj pokret i kada učuti, naizgled, sasvim nepotrebno.

KOJU DIOPTRIJU PODRAZUMEVA AUTENTIČNA PANTOMIMA? ONU ZA EPITAFE. pet.

Samo te događaji mogu dovesti dotle da se zabrineš jesi li se dobro postavio. Da nisi previše nagnut ili zamišljen, ili lud ili nepodšišan, ili uzdržan ili si previše sasvim u redu. Zašto bi se onda nešto događalo.

Albi ino otvara i zatvara pesnice: od potrošnog programa bi sigurno napravio trubu u koju bi zatrubio nešto uspavljajuće. Duboko udiše i dugo izdiše. Zavrće i odvrće rukave, naduvava mišice.

Možda ćemo se morati doterati, kaže Obi, štipajući se po ušnoj resici,

(nije bilo šansi da čuje tiho pucketanje programa pod dvosedom, pogotovo što je Arti proizvodio slične ali glasnije šumove na hodniku pred otvorenim vratima pocupkujući u mestu) ti bi mogao potražiti sebi čarape, na primer, imaš valjda negde par.

Naravno da imam, uveravam ga. Misliš li da je dotle došlo?

čuo si: danas mu nije otvorio. Za očekivati je da: danas mu nije otvorio znači; dotle je došlo.

Pa da. . . pa da. . .

šest.

Jedino sam još osećao prazninu u dnu stomaka. Kao da mi je neko uvrteo vadičep i povukao ga zajedno sa navrtkom p u n o ć o m .

Ne vraćati se prozoru, ne vraćati se, a: sećanje je umišljeni profesionalni udarač koji nije sposoban da valjano obavi započeti posao, ali to ne priznaje i uporno se trudi oko svoje žrtve koja to nije, tako da vremenom postaje intiman sa žrtvom koja to nije. . . postaje intiman

sa žrtvom koja to nije i zajedno sa njom kreće i udara na sebe.

Reci Artiju da više ne pocupkuje ili ču ga nokautirati. Bolje neka mi pomognu da tražimo čarape, još ćemo se i zabaviti. Kasnije ču promeniti i donji veš. Hej! postoji razlog. Zamišljam se. Želim i nadam se da je nastupilo onih mojih pet minuta koje više ne znam ni da li očekivah. U svakom slučaju, zatečen sam nespreman. Ali, to je najmanji problem. . . Hajde, Arti, doskoči! Da vidiš samo kakav će nam užitak pružiti potraga za izgubljenim čarapama. Ti već slutiš, je li?

sedam.

Obično ični sedi i vrti zeleni, telefonski gajtan. Stvaraju se bleštave, velike amplitude. Stvara se novi prostor. Ko ne bi pristao da go popuni. . . Sve to odvlači Artijevu pažnju a od čarapa još ni traga

Pročešljali smo sva rebra radijatora, mislili smo možda su se na njima slušile zimus, ali videli smo da među rebrima ne beše ničega, videli smo kako bi se tamo zaturile. Gurali smo glave pod glomazni orman i istezali ruke. Postojala je mogućnost da ih napipamo, iako nisamo imali dobar pregled. Da smo ih tamo našli, to bi za mog pomoćnika bio užitak koji mu obećah, ali za mene više ne! Udisao sam prašinu, hteo je svu za sebe. Kijao sam i zgrtao obojke. Posle je na red došla ostava, skućena i u paučini. Šanse da su čarape u njoj — nikakve. Zbog svega toga u nju udoh sam i rekoh svom pomoćniku da za mnog zatvori vrata. Posegao sam do gornje police i učinio tako. . . Plastične čaše su zaklopale po meni a ja nisam imao uzmarka. Čučnuh i već bejah oslonjen na vrat. Gledao sam u svoje bose noge, upoređivao ih sa sivim zubima prosutim iz tih belih raspucaljk, koje sam naticao na noge. Jebao sam njihovu neotpornu formu. Ritao sam se i gnječio ih do kraja krvavim tabanima.

Podigao sam se, izašao iz ostave, prošao pored svog pomoćnika. Krvavi tragovi su bili dokaz moje preduzumljivosti, znak da se moje tražanje za nežnim žlebom tkanine može okončati.

Odmerenim i sigurnim koracima odem do uzglavlja kreveta i stanem da ga raskrinkavam dok ono škripi. Sada, kada je krevet odmaknut od zida, sagnem se i podignem dva plava fonjka. Lepo ih nazujem i već počinjem da srašćujemo.

To ispunjavanje prostora sve više smanjuje bleštave, zelene amplitude.

osam.

Znači, ti se već spremaš,

Obični kaže to taman toliko otegnuto da bi stigao izgovoriti i: Ne znam je li bolje da odmah odemo dole, ili da čekamo ovde dok nas neko zvanično ne obavesti, ili da mi prvo nekoga obavestimo. Sve mi izgleda podjednako beznađežno.

Ustane i pride prozoru. Greje lice. Ne okreći se, pruži šaku prema Artiju i ubrzo je sklopi oko programa za nepostojećoj artističku predstavu.

Arti isti se unatraske povuče do vrata, zaustavi se u njima, munjevito se okrene za 180 stepeni i zamahne, kao krilima, ali naleti na dovratnike. To ga sprečava da pokuša ponovo i ponovo. On, čini se, ne bi želeo da je drugačije.

U neku ruku postao sam odgovoran za svaki svoj korak i još se nisam usuđivao da tek tako odem do prozora ili vrata, mada me je, eh, eh, čekao Silazak niz stepenice. Hteo sam obojicu da ih opusjem što me u zamene tako važnom trenutku, zaboravljam, ali me obuze stid. Spustih se u dvosed i pružih noge na sto. Posle izvesnog vremena osetio sam da mi se krasta ne stvaraju na koži tabana, već na čarapama.

Nikada nije bilo jasno zašto je ona crta što se protezala preko cele sobe zlatna, ali u drugoj boji je nisam mogao zamisliti.

devet

moja misao je loša misao, kaže Obi. Pritajeno gnji. Čudiš li se što ovo kažem?

Ja slegnem ramenima, ne baš kao da me je razmrdao, ali nekako sam ubeden da je čas kada sve što krene od mene brzo nade svoga.

Obi ični na prozor razapne finu, bezdrvenu hartiju, prikuca je čelom, nežno, kao da je dovoljno, a jeste, i gleda kroz nju.

Ti si danas trubio i još trubiš. Čudiš li se što ovo kažem?

Zavisi, prevalim, jer sam već i tako bio udahnuo presamitivši se da počesem taban.

Ti *jesi* napravio trubu, a ja od svoga primerka programa nisam napravio ni običnu kapu: moja kapa bi bazdila simbolikom (neka mi se sve sliva niz glavu i neka me poštedi). Sa tobom to nije slučaj. Čujem trubu. Nešto uspravljajuće, zar ne?

Sada sam već sasvim siguran da sve ovo samo sanjam, pa i ne očekujem pitanje: »Čudiš li se što ovo kažem?« Dovoljno sam uvučen da ga i sam postavim sebi.

Naspavan, dakle, proškiljim, ali jest — Obi stoji kraj prozora. Prikucio je celom finu, bezdrvenu, i gleda kroz nju mrmljajući nešto. Liznem se. Ne želim da ga pitam šta vidi.

Pa dobro. Silazimo li mi ili ne! (da nisam pre naglio?)

Kuda, pita, a nešto prazno u meni zaigra bolno.

Ali, zašto sam onda poverovao da mi se najzad osmehnula sreća i ko mi je nazuo ove fonjke?

devet a.

Obi ponekad i sasvim neočekivano voli da se našali sa mnom.

deset.

Malu poštansko sanduče sa zlatnim rogom i zardalom rupicom za ključić još nije prevaziđeno.

Arti isti je bio stručnjak da nešto iščačka, stoji u svojoj omiljenoj pozi mačevaoca. U ruci su mu tri zapečaćene koverte.

Meni se ne ustaje, a Obi greje lice na vrućem staklu. Zato se Arti posle kratkog nećkanja dovuče i tresne koverte na sto. Zine a tresak zameni ono što je moglo izaći iz tih ružičastih usta.

Nijedna vrsta zvuka neće biti zabeležena kao slika, muzika će nestati i to će nesumljivo

biti njen vrhunac, držaće protivtežu onome što će ostati — kasnije ćemo razumeti da je Arti hteo reći, kasnije: kada sidemo i ugledamo ploču koja preskače svoj kraj.

Usput pokupi telefončice i zrikne me preko ramena.

Šta li sam mu skrivio

Ne znam šta da kažem. . . Dirnut sam ovoličkom pažnjom, prokomentariše Obi uzevši kovertat i raspečativši ih.

Ako ne znaš, onda produži da se greješ na prozoru a meni to doturi!

Ne trudi se već traži cipele! jedna POZIVNI-CA je i za tebe. Palcem pokazuje nadole.

Koturaljke, koturaljke ako treba! vičem jer mrzim odugovlačenje u delikatnim trenucima.

Artija smo ovako udesili:

Crno odelo sa drvoredom dugmadi na saku, pošto će u njegovim rukama biti najbolje iskorišćena. Kravatu u čije je sistem vezivanja Arti obećao da će sam proniknuti. Cipele kao pravljene za njega.

Obija smo ovako udesili:

Tamnosive pantalone i prekrasan tamnoplavi sako. Iz sandala nikada nije ni izlazio, pa tu nismo morali da se dvoumimo.

Mene smo ovako udesili:

Sve se zato slomilo na meni. Ne mogu Obija mnogo da krivim, ali nekako je on vodio glavnu reč dok smo se udešavali. Zapao mi je ras-kompletirani tamnosivi sako, što je bilo u redu. Zapale su mi tesne cipele — ni to nije bilo strašno. Ali, vunene helanke su me porazile. Istina, bile su crne kao uglj, samo, činilo mi se da su postojala i druga prihvatljivija rešenja. Nije vredelo — boja je prevagnula.

Ne bunim se, zar po ovoj vrućini?!

Uglavnom, podosmo na oprost sa, kako se nadam, mrtvacem.

(odlomak iz veće celine)

auto biografski zaključak

zulja daki

SUMNJIVI UPITNIK

utonuo u divljem iznenadnom trku
prepuštam njoj da me prati

zatvorivši oči zamenuvši zemlju za
zderanu zbirku zadatih zakona
zadržavam se

nije teško
prvo sam izvežbao jogu a posle dance macabre
sa narodom mojim

ha ti si kralj ne ja on
je kralj ha ti vladaš zemljom ne ja on
vlada Zemljom

ko? ko? ko?

Question number one

uhvaćen u srećnoj iznenadnoj povorci
pretvornih lukavaca i mrava
ne znam hoću li je naći Hoću li tee naćiii
pitam

Question number two

moj deda je pričao bajke o slonovima
i sultanima retoriku je
razdvajao
od poetike a služio se moramo priznati i veoma
neoriginalnim metaforama koje
nisu kazivale ništa drugo ama baš ništa
osim da su

slonovi sivi
a sultani plavi u zlatnim haljinama
što prebivaju u paučinama svojih providnih
dvorova neosetljivi
na vetrove spolja

Smeh joj je drhtao u sazvežđu bogova
Nikad nisam zaboravio njen smeh

onda sam se okrenuo i setio
da sam krenuo u divljem iznenadnom trku
mislim na početku moje pesme
pokret izazovan i snažan kakav uostalom samo
ličnosti junačkih stomaka imaju
zvekan zar on hoće da se igra sa nama Bogovi
vi i ne slutite koliko sam ja jak
rekao sam
samo jednom
trčali su za mnom da mi izjave saučešće
bilo je to
krajnje dirljivo nisam znao
da je suza stvar

AUTOBIOGRAFSKO JA

strogo zaključano neobavezno i teško
mogu reći i ne osećati se obaveznim
da objasnim

mrzim ga

AUTOBIOGRAFSKI ZAKLJUČAK

pričao sam joj o smrti
nije mi verovala
ti si živ
rekla mi je

ipak
dogadao sam se kao smrt
u čemu nije bilo greške ich bin das Sorgenkind

ich bin das Sorgenkind nemoguće nemoguće
ponavljali su uporno ne slušajući
ljudi — svedoci a ja sam
ih uveravao Wahrheit Wahrheit i
nesporazum je bio potpun

raspeće vrapca

miodrag raičević

JAM SESSION OD ŠLJIVA

(breht)

majka hrabrost
na većitom derbiju
prodaje susam kikiriki

neka pobedi bolji

(džerald manli hopkins)

kao i većina značajnih
pesnika školovao se
na oksfordu
prijatelji su mu bili
bridžis dolben i patmor

tragika u njegovoj poeziji
potiče ne iz toga što mu je
bilo teško da se odrekne
zemaljskih uživanja nego
što nije mogao da potisne
osećanje lažne skromnosti
(vidi sonete 40 41 i 45)

(d. h. lorenz)

pisao uglavnom u slobodnom stihu
putovao po italiji mexicu itd
zbog otvorenih episa seksualnog
života pojavio se u engleskoj
u skraćenom obliku

ZADOVOLJSTVO U TEKSTU

Oh Oh Oh O-h Oh Oh Oh
Oooh Ooh Ooh Ooh Oooh
Ooooh Ooooh Ooooh Ohh
Ooooooh Ooooooooh Ooo
Ooooooooooh Ooooooooooh
Ooooooooooooooooooooooooooh
OoooooooooooooooooooooooooH!

PROBUDI ME U 24h LJUBAVI

(vrane)

u ponoć uključe svoje male
video rikordere i gledaju
utakmice između zaraćenih
strana

čim nestane struje ispadnu
iz kreveta i sve počinje
iznova

u ponoć uključe svoje male
video rikordere i gledaju
utakmice između zaraćenih
strana

ali čim nestane struje
ispadnu budale i sve
počinje iznova
u ponoć naravno

RASPEĆE VRAPCA

tako se ponašaju samo oni koji ovo
vide prvi put ali ti poseduješ stari

cvet koji će posle prve kiše promeniti ime
(u ovom času treba obeshrabriti baš taj deo)

ne dešava se da sa neba svaki čas padnu male
kuglice vate opterećene gorkim sadržajem.
to žulja.

i to dete koje ljubiš dosta je loše obučeno
znaš dobro šta to znači

tako se priča ne završava